

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Debrecenben a 2013. január 21. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

**í t é l e t e t :**

Az adóbevételt jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt I.rendű vádlott és társa ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2012. március 13. napján kihirdetett 1.Bf.146/2011/21. számú ítéletét I. r. vádlott tekintetében megváltoztatja.

I. r. vádlott pénzügyi bűncselekményét 2 rb., a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdése szerint minősülő adócsalás büntettének és 1 rb. a Btk. 310/A. § (1) és (3) bekezdése szerinti adócsalás büntettének minősíti.

A vádlott szabadságvesztés büntetését 1 (egy) év 10 (tíz) hónap börtönre enyhíti.

A vádlottal szemben elrendelt vagyonekobzás összegét 40 740 000 (negyvenmillió-hétszáznegyvenezer) forint összegben állapítja meg.

Egyebekben I. r. vádlott vonatkozásában a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A harmadfokú eljárásban 4 500 Forint (négyezer-ötszáz forint) a vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

**I n d o k o l á s :**

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 26.B.648/2007/57. számú ítéletében vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rb. adócsalás büntettében (Btk. 310. § (1) (3) bekezdés), 1 rb. adócsalás büntettében (Btk. 310/A. § (1) (3) bekezdés), 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §) és 2 rb. számvitel rendje megsértése vétségében (Btk. 289. § (3) bekezdés). Ezért halmazati büntetésül 1 év 8 hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett az ügyben felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész jelentett be fellebbezést I. r. vádlott terhére súlyosításért, vele szemben hosszabb tartamú, végrehajtásában részben felfüggesztett börtönbüntetés kiszabása végett. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség az I. r. vádlott terhére súlyosításért bejelentett fellebbezést fenntartotta.

A Nyíregyházi Törvényszék 2012. március 13. napján megtartott fellebbezési tárgyaláson a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét megváltoztatta és I. r. vádlottat a 2 rb. számvitel rendjének megsértése vétsége (Btk. 289. § (3) bekezdés) miatt emelt vád alól felmentette. Az I. r. vádlottnak az 1. és 2. tényállásokban írt pénzügyi bűncselekményeit költségvetési csalás büntettének (Btk. 310. § (1) bekezdés a/ pont, (3) bekezdés a/ pont) minősítette. I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 2 év 6 hónapra súlyosította, mellékbüntetésül 3 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

I. r. vádlottal szemben 20 000 000 (húszmillió) forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezéseket mellőzte. Egyebekben pontosította az I. r. vádlott személyi adatait és fellebbezési jogot biztosított az ügyész, a védő, és a vádlott számára.

A másodfokú bíróság ítéletét az ügyész tudomásul vette, míg a másodfokú tárgyaláson jelen volt védő a vádlott büntetésének enyhítése érdekében, míg I. r. vádlott a részére kézbesítéssel közölt ítélet ellen ugyancsak enyhítés végett jelentett be fellebbezést.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.210/2012/1-II. számú átiratában indítványozta a tényállás kisebb kiegészítését, illetve azt, hogy a harmadfokon eljáró ítélőtábla az I. r. vádlott terhére rótt pénzügyi bűncselekményeket 2 rb. a Btk. 310. § (1) bekezdésében meghatározott és a (3) bekezdés szerint büntetendő adócsalás büntettének és 1 rb. a Btk. 310/A. § (1) bekezdésében meghatározott és a (3) bekezdés szerint büntetendő adócsalás büntettének minősítse, illetve a vagyonekobzással érintett értéket 40 740 000 forintra emelje fel, egyebekben a másodfokú ítéletnek a költségvetési csalással kapcsolatban a rendelkező részben és a jogi indokolásban megjelenő rendelkezéseit mellőzze, egyebekben az ítéletet hagyja helyben.

A Debreceni Ítélőtábla a másodfellebbezést a Be. 393. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el.

A másodfokú eljárásban megtartott nyilvános ülésen a vádlott szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg. A védő a korábbi védő által bejelentett enyhítésre irányuló fellebbezést fenntartotta. Ennek indokát elsősorban az igen jelentős időmúlásban jelölte meg.

Az ügyész az átiratában foglaltakat fenntartotta, azzal egyezően nyilatkozott. Hangsúlyozta, hogy az elkövetéskori és az elbíráláskori büntető jogszabályok összevetése után arra az eredményre lehet jutni, hogy az elbíráláskor hatályos törvény a súlyosabb, még abban az esetben is, ha figyelmen kívül hagynánk a cselekmény üzletszerű minősítését. A jelenlegi középértékes büntetés kiszabási elvek mindenképpen súlyosabb büntetéskiszabást indokolnak, mint az elkövetéskori jogszabály, és e körben a figyelembe vehető törvényi minimum nem bír jelentőséggel, mert nem merülhet fel az alsó határ közelében kiszabandó büntetés.

A Be. 386. § (1) bekezdésének értelmében harmadfokú eljárásnak helye van akkor, ha a másodfokú bíróság az ügydöntő határozatának eltérő rendelkezése a büntető anyagi jog szabályát sérti. Ez a feltétel nem a másodfellebbezés joghatályosságának, hanem az érdemi elbírálás alaposságának a kérdése, illetve feltétele. A Be. 386. § (1) bekezdés c/

pontja alapján a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntetőjog szabályainak megsértésével az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette. Figyelemmel ezen feltétel bekövetkezésére, jelen eljárásban a vádlott és a védő fellebbezése joghatályosnak tekinthető. A Be. 387. § (2) bekezdése a felülbírálat terjedelme körében rögzíti, hogy ha a másodfokú bíróság ítélete több bűncselekményről rendelkezett, a fellebbezés folytán a harmadfokú bíróság az ítélet minden rendelkezését felülbírálja, kivéve a másodfokú bíróság által az elsőfokú bíróság ítéletének felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezését helybenhagyó részét.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség utalt a Legfelsőbb Bíróság 73/2009.Bk. véleményére azzal, hogy a súlyosítási tilalom folytán nem lehetséges az ügyészi fellebbezéssel nem támadott részbeni felmentő rendelkezés harmadfokú megváltoztatása. Szükséges utalni arra, hogy a 73/2009. Bk. vélemény az 1/2007. Bk. vélemény B.II.3.A pontjának kiegészítéséről azt az álláspontot tartalmazza, hogy a harmadfokú eljárásra adott szabályozás a büntetőeljárásról szóló törvényben az előző fejezethez képest eltérő rendelkezéseket állapít meg, ami kizárja a másodfokú eljárásra vonatkozó törvényhelyek alkalmazását. Ennek megfelelően ha a másodfokú bíróság - az elsőfokhoz képest - több bűncselekmény tekintetében felmentő rendelkezéseket hoz, de ezek közül az ügyész csupán egy miatt jelent be fellebbezést, a harmadfokú eljárás felülbírálati kereteire a Be. 387. § és nem a Be. 348. § vonatkozik. Eszerint a harmadfokú bíróság a másodfokú ítéletnek valamennyi bűncselekményre vonatkozó rendelkezését felülbírálja, így azokat a felmentéseket is, amelyeket az ügyész fellebbezése nem érintett. Ha a másodfokú bíróság ügydöntő határozata több bűncselekményről rendelkezett, akkor a fellebbezés folytán a harmadfokú bíróság főszabályként a határozat minden rendelkezését felülbírálja. Ennek értelmében a harmadfokú bíróság a vádlott valamennyi, s nem csupán az eltérő rendelkezéssel érintett bűncselekményére vonatkozó másodfokú rendelkezést bírálhatja felül, kivételt ez alól csupán a másodfokú határozatnak az elsőfokú bíróság ítéletének felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezését helybenhagyó része képez, melynek harmadfokú felülbírálata a törvényben kizárt. Ilyenkor ugyanis az első- és másodfokú bíróság az adott bűncselekmény vonatkozásában egyaránt nem állapította meg a vádlott bűnösségét. Ezekre a cselekményekre nézve következhet be csak a jogerő. Az ügyész fellebbezése által nem érintett felmentő rendelkezés felülbírálata a súlyosítási tilalom korlátai között vizsgálható, a felmentő rendelkezés a Be. 354. § szerint a terhelt terhére nem változtatható meg.

A Debreceni Ítélető tábla a védelmi fellebbezést és egyben az ügyészi átiratban foglaltakat részben megalapozottnak találta.

A harmadfokú bíróság a Be. 387. § (1) bekezdésének megfelelően felülbírált a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy az első- és másodfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta a másodfokú ítélet megalapozottságát is.

Nem észlelt az első- és másodfokú bírósági eljárásban a Be. 373. § (1) bekezdésének II. pontjában felsorolt úgynevezett abszolút eljárási szabálysértést, amely a bíróságok ítéleteinek hatályon kívül helyezését indokolná. A teljes körű felülbírálat keretében vizsgálta, hogy megvalósult-e bármely egyéb eljárási szabálysértés, s ennek keretében a következőket állapította meg. Az elsőfokú bíróság az első érdemi tárgyalást 2008. november 10. napján tartotta meg, miután addig a vádlott következetesen nem jelent meg a bíróság tárgyalásán. A Be. 375. § (1) bekezdésében meghatározott hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés nem valósult meg, de szükséges utalni arra, hogy helytelen az a gyakorlat, ha a bíróság a hallgatási jogra figyelmeztetés előtt nyilatkoztatja a vádlottat a bűnösség kérdésében.

A vádlott kihallgatására vonatkozó, az eljárási törvényben több helyen szabályozott normák alapján kialakított és most már állandósult bírói gyakorlat szerint a vádlottat csak azt követően kérdezheti a hatóság a büntetőjogi felelősségről, hogy kioktatta a hallgatás jogára.

Az önvádra kötelezés tilalmának elve és a hallgatási jog, mint a védelem jogának az Alaptörvény Szabadság és Felelősség része XXVIII. cikkének (3) bekezdésében is megfogalmazott részei ugyanis garanciális jellegűek, melyek maradéktalan betartására feltétlen törekedni kell. Az eljárási szabályoktól eltérés jelen esetben ugyanakkor a követett ítékezés szerint csak relatív, mert a vádlott az érdemi védekezést, a részletes vallomást már a szükséges törvényi figyelmeztetéseket követően terjesztette elő.

Ugyancsak helytelen, ha a bíróság által kihallgatandó tanút a bíróság a létező összes mentességi okra figyelmezteti (lásd 31. számú jegyzőkönyv 5. oldal tanúk), ugyanis a törvény szövegének helyes értelme alapján kialakult egységes bírói gyakorlat szerint kizárólag azokra a mentességi okokra kell felhívni a tanúk figyelmét, amelyeknek az ügyben relevanciája lehet.

A másodfokú eljárással kapcsolatban csupán arra kell utalni, hogy kisebb, relatív jellegű eljárási szabálysértés valósult meg azzal, hogy a Be. 366. § (1) bekezdésében foglalt szabály ellenére a másodfokú tárgyaláson az ügy előadása elmaradt.

Összességében azonban az első- és másodfokú bíróság az eljárást alapvetően a perrendi szabályok szerint folytatta le, a kisebb relatív jellegű eljárási hibák az ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megismétlését nem alapozzák meg.

Megállapította az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság által rögzített és a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel ítéletének alapjául is elfogadott tényállás alapvetően megalapozott és mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében foglalt fogytékosságoktól. Helyesen utalt azonban a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség arra, hogy a Be. 388. § (2) bekezdése alapján a tényállás kisebb kiegészítése és pontosítása szükséges azzal, hogy az I. r. vádlott által vezetett Kft. az általános forgalmi adóbevallására negyedévenként volt kötelezett, míg az általa foglalkoztatottak utáni járulékok bevallására és befizetésére havonta.

Szükséges kiegészíteni az ítélet elsőfokú bíróság által az 5. oldal 2. pontjában rögzített tényállást azzal, hogy 2004. augusztus 31-i befejezéssel a tételes egészségügyi hozzájárulás (1 508 000 forint összegben) bevallásának és befizetésének elmulasztásával kapcsolatos adó, illetve járulékcsalás büntetőjogilag szankcionálva nem volt. Ennek

összegével a vádlott terhére rótt munkáltatással összefüggésben megvalósított adócsalás elkövetési értéke csökken. Ennek megfelelően az ítélet 5. oldal 2. pontjában az elkövetési érték 11 669 000 helyett 10 161 000 forint összegben kerül rögzítésre.

Az ügyben eljáró bíróságok a tényállást az I. r. vádlottnak a terhére rótt bűncselekmény elkövetését ténybelileg beismerő vallomására, a II. r. vádlottnak a cselekmény elkövetését ugyancsak beismerő és egyben az I. r. vádlottra nézve is terhelő vallomására, tanúk vallomásaira, igazságügyi könyvszakértői véleményre, igazságügyi írásszakértői véleményre, APEH feljelentésre és irataira, továbbá a perrendszerűen felvett további bizonyítékokra alapította. A bíróságok a bizonyítékok értékelése, mérlegelése során indokolási kötelezettségüknek is megfelelően eleget tettek.

Az eljárásban feltárt és a tényállás megállapításának alapjául elfogadott bizonyítékok értékeléséről a bíróságok részletesen számot adtak, mérlegelésük logikai hibában nem szenved, ezért a Debreceni Ítéltábla az I. és II. fokú bíróság ítéletét az abban rögzített, a harmadfokú bíróság által pontosított tényállás alapján bírálta felül.

Az eljáró bíróságok okszerűen vontak következtetéseket az I. r. vádlott bűnösségére, a terhére rótt bűncselekmények másodfokú bíróság általi jogi minősítése azonban részben téves. Maradéktalanul törvényes a másodfokú bíróság azon rendelkezése, amellyel a Btk. 289. § (3) bekezdésében meghatározott számviteli rend megsértése vétségének minősülő cselekmény dekriminalizációja folytán ezen cselekményben I. r. vádlottat felmentette. Törvényes a vádlott terhére rótt magánokirat-hamisítás vétségével kapcsolatos elsőfokú ítéleti rendelkezések helybenhagyása. Helyesen és igen színvonalas jogi indokolással észrevételezte ugyanakkor a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség, hogy a másodfokú bíróság helytelenül változtatta meg a vádlott terhére megállapított pénzügyi bűncselekmények minősítését adócsalás bűntette helyett költségvetési csalás bűntetté. Az ezen minősítésbeli kérdésben való döntéskor a Btk. 2. §-ának megfelelően a Büntető Törvénykönyv Általános és Különös Részi rendelkezéseinek gondos egybevetése útján állapítható meg az, hogy mely jogszabályt szükséges alkalmazni. Az elsőfokú eljárásban 2 rb. adócsalás bűntetté (Btk. 310. § (1), (3) bekezdés) és 1 rb. adócsalás bűntetté (Btk. 310/A. § (1), (3) bekezdés) minősített cselekmények esetében, az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyv alkalmazásával a bűnhalmazatra is tekintettel, a kiszabható büntetési mérték 1 évtől 7 és fél évig terjedő szabadságvesztés büntetés.

Az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazása esetén a Btk. 137. § 9. pontja szerinti üzletszerű minősítő körülményt a költségvetési csalás bűntette már tartalmazza. A vállalkozási jelleggel végzett tevékenység során a rendszeres anyagi haszon megszerzésére irányuló elkövetési körülményekre tekintettel az üzletszerűsége következtetést lehet és kell levonni. Ebből eredően az elbíráláskori törvény figyelembe vételével a Btk. 310. § (1) bekezdés a/ pontja szerint minősülő és a (4) bekezdés b/ pontja szerint kellene a bűncselekményt minősíteni, amelynek büntetési tétele 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztés.

A halmazati büntetés szabályaira tekintettel annak alsó határa 2 év, felső határa pedig 11 évig terjedő szabadságvesztés. Az elbíráláskori jogszabálynak a Btk. 83. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott középértékes büntetés kiszabási elveit is követve az elbíráláskori törvény feltétlenül súlyosabbnak tekinthető a vádlottal szemben, mint az elkövetéskor hatályos. A Btk. 2. §-ának második mondata értelmében az elbíráláskor

hatályos törvényt csak akkor lehet alkalmazni, ha a cselekmény enyhébben bírálható el, egyebekben az új Büntető Törvénynek nincs visszaható ereje.

Mindezekre figyelemmel a vádlott terhére rótt pénzügyi bűncselekmények helyes minősítése az elkövetéskori törvény szerint állapítandó meg. A harmadfokú eljárásban megtartott nyilvános ülésen az ügyész helyesen észrevételezte azt is, hogy az adócsalás cselekvősegeinek elkövetési időpontja 2004. augusztus 30. napi befejezéssel állapítható meg, azonban a Btk. 310/A. § szerinti munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás csak 2005. szeptember 1-én lépett hatályba. Az elkövetéskor hatályos törvény a Btk. 310. §-a alatt adó- és társadalombiztosítási csalásnak nevezett bűncselekmény, míg a Btk. 310/A. §-a szerint a Munkaerőpiaci Alap bevételeit biztosító fizetési kötelezettség megsértését szankcionálta a törvény. A Btk. 310. §-a alapján a járulékok közül a tételesen felsorolt járulékokra elkövetett cselekmény volt büntethető, így a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magánnyugdíj pénztári tagdíj. A Btk. 310/A. §-a szerinti cselekmény keretei között a munkaerő-piaci alapba fizetendő munkaadói és munkavállalói járulék, valamint a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás megállapítása szempontjából jelentős tény elhallgatásával vagy más megtévesztő magatartással elkövetett cselekmény volt büntetendő.

Mindezekből megállapítható, hogy a tételes egészségügyi hozzájárulás ezen időszakban a Btk-ban nem volt büntetendőként megnevezve, így az azzal összefüggésben elkövetett költségvetést sértő cselekmény az adócsalás keretei között nem értékelhető. Ez az oka annak, hogy az egészségügyi hozzájárulás elkövetési értékét az összesített elkövetési értékből az ítéltábla a megállapított tényállásból mellőzte.

Az elbíráláskor enyhébb büntetőjogszabályok indokolták így a harmadfokú eljárásban azt, hogy I. r. vádlott pénzügyi bűncselekményeit az ítéltábla 2 rb. a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő adócsalás büntettének és 1 rb. a Btk. 310/A. § (1) és (3) bekezdése szerinti adócsalás büntettének minősítette. Megjegyzendő, hogy a pénzügyi bűncselekményt illetően a bűnösség körében változás nincs, kivéve a tételes egészségügyi hozzájárulás 1 508 000 forintos összegét, amellyel az adócsalás elkövetési értéke csökken.

Az első- és másodfokon eljáró bíróság a büntetés kiszabása körében irányadó alanyi és tárgyi enyhítő és súlyosító körülményeket maradéktalanul feltárta és azokat alapvetően helyesen értékelte. Osztotta az ítéltábla a Nyíregyházi Törvényszék ezzel kapcsolatos indokolását, így azt, hogy a büntetett előéletű I. r. vádlottal szemben, aki hasonló bűncselekmények miatt többször is volt büntetve, a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetés súlytalan, az nem áll arányban sem az elkövetett cselekmény tárgyi súlyával, sem az I. r. vádlott személyi társadalomra veszélyességével, sem a bűnösségi körülményekkel. Kiemelendő, hogy az első- és másodfokú eljárás adatait megvizsgálva megállapítható, hogy az I. r. vádlott tudatosan törekedett arra, hogy az eljárást meg nem jelenésével és egyéb eljárási cselekményeivel elhúzza, ami folytatódott a harmadfokú eljárásban is. Az időmúlás így csak részben írható a javára. Nem lehetett eltekinteni azonban attól, hogy összességében igen jelentős objektív időmúlás következett

be, ami az egyéb enyhítő körülményekkel együtt indokoltta tették a szabadságvesztésnek a rendelkező részben meghatározott mértékre történő enyhítését.

Törvényes a vádlottal szembeni közügyektől eltiltás mellékbüntetés, azonban az elkövetéskori jogszabály törvényhelyére utalás a Btk. 53-55. §-aira módosul.

A Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság által alkalmazott vagyonelkobzás intézkedés törvényes, azonban az nem felel meg a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során szerzett vagyon teljes mértékű kötelező elkobzására vonatkozó rendelkezéseknek. A vagyonelkobzásnak az adócsalással érintett teljes adómértékre ki kell terjedni, annak összege az általános forgalmi, a társasági adó és a munkáltatói adóhiányok összesítésével 40 740 000 forint és az nem szűkíthető le egy fiktív 20 000 000 forintos összegre. Mindezekre tekintettel a harmadfokon eljáró ítélőtábla a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a/ pontja szerinti vagyonelkobzást ezen összegben állapította meg.

A másodfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezései törvényesek.

Mindezekre tekintettel a Debreceni Ítélőtábla a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét a szükséges részben, a Be. 398. § (1) bekezdése szerint megváltoztatta, míg helyes rendelkezéseit a Be. 397. §-ára utalással helybenhagyta.

Debrecen, 2013. január 21.

|                     |                        |                                        |
|---------------------|------------------------|----------------------------------------|
| Dr. Elek Balázs sk. | Dr. Gömöri Olivér sk.  | Szabóné Dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. |
| a tanács elnöke     | a tanács tagja, előadó | a tanács tagja                         |

Záradék:

A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.146/2011/21. számú ítélete a Debreceni Ítélőtábla Bhar.II.399/2012/13. számú ítéletével 2013. január 21. napján jogerős és végrehajtható.

Debrecen, 2013. január 21.

Dr. Elek Balázs sk.  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül  
tisztviselő